ד) ורש"ל מח"זן, ה) ובמדבר

מון, ו) ושסן, ו) ושס

מו), זה (שט), זה (שבעי מי מי מרומתכס), מי מי מרומתכס), מי מי מוס" כש"ש], עו [וע"ע מוס" מוכה מא: ד"ה הילן ומוס" קדושין ו: ד"ה לא ודף מט:

:ד"ה דברים ותום׳ גיטין עה

ד"ה דתנאין,

הנהות הב"ח

(א) גם' מכרו או אכלו נאנו

למחלוחת: (ב) שם אתרוג

נכנ חד וחד חמר רבח כנ"נ ותיבות אבל פריש או רמון לא נמחק: (ג) שם מאי אהדריה

(אמר ליה ומאי חסריה) (נותר כים ותנה מקיים) תא"מ ונ"ב ס"א אינו: (1) רשב"ם ד"ה מכרו או אכלו וכו' ומוכרו ללאת בו לפירי יהביבה. נ"ב כלותר

אבל גופו אינו מכור: (ה) בא"ד ואם מכר גופו

מכור ומשום דקד"ה גופו מכור לד"ה דאפילו רבי מודה: (ו) תום' ד"ה לא וכו'

סבר דלא בעינן תנאי בדבר

אחד ומעשה:

קנו א ב מיי׳ פ״ח מהלי לולב הלכה יא ועי׳ לות מו טמוג עפין מו טום ע אוית סיי תרנח סעיף ח: קבח ג מיי שם הלי י טושייע שם סעיף ד

וסעיף ה: קגם ד מיי שם ופייג מהלי זכיה ומתנה הלייט סמג שם וסי פב טוש״ע שם יטוש"ע חו"מ סי

סעיף ו: מעיף פי"ב מהל' זכיה ומתנה הלכה י ועי קם ה מיי׳ פב טוש"ע חו"מ סי' רמח סעיף ד: הסא ו מיי׳ שם פ"ג הלכה

ו: קסב ז מיי׳ שם פ״ט הלכה ינ סמג שם טוש"ע

רבינו גרשום

חו"מ סי' רמה ס"י:

ובינו גו שום בלמא יהביה נהליה אלא למאי יהביה נהליה אלא מיפק ביה. ולהכי חשיב ביה והדר ביה לאחריך אלא אי דמי מסרו ביה לאחריך אלא אי דמי ראשון או אכלו. להא אתרוג: באנו למחלוקי רכי ורשב"א. דר' דסבר קנין אתרוג: או כקנין הגוף ביה ליה דלא הקנה לה אל הפירות לברכה לו אלא הפירות לברכה לו אלא הפירות לבוכה הואיל שמכר הגוף השני מוציא מיד הלקוחות. ואם אכלו משלם ליה. ר' שמעון בן גמליאל סבר דאכלו . או מכרו אין לשני כלום . דקנין פירות כקנין הגוף יכול ליקח לו אתרוג (f. בזה יצא דדידיה הוא: ואם בזה יצא דדידיה הוא: ואם לאו לא יצא. משום דלולב הגזול הוי ופסול: ודוקא. אם נשתיירו שם כדי לקנות אתרוג לכל אחד. אבל אם אין שם אלא כדי לקנות אין שם אלא כדי לקנות פריש או רמון לכל אחד ואחד לא יצא: והחזירו יצא. לפי שקיים התנאי ולא הוי גזל: למיגזרא. פירי דקל: הוי קא קפיד . עליה. אמר לה דושית עלוי עליוו. אמו להדדשית עליוי הזרעים שלי את דורסת: אקניתה נהליה כל שנותיו דרב ביבי. אקנייה לבן קטן. משום דקטן קונה ואינו מקנה כדי שלא יוציאנה . אדם מידו לא במתנה ולא במכר עד שיגדיל כדי שתהא במכר עד שיגדיל כדי שתהא תחת ידו עד זמן מרובה. משמע משום דסבר רב ביבי משמע משום דסבר רב ביבי דאמר אין לשני כלום דאמר אין לשני כלום והא אתתא גופא דאקניתיה לפירא דיקלא או לקצוץ ממנה ענפים לר' ביבי כל ימי חיי איקנא ליה ואחריו דקל שלה וקדם רב ביבי עד ו קל שלה דקום דביבים עו שהוא בחיים והקנהו לבניו להוציאו מידה: אמר ליה רב [הונא ברי׳ דר״י] משום דאתו ממולאי. מבית עלי: אמריתו מילי מוליאתא. אמרתו מילי מוליאתא. מקוצצר ומקולקלר. ואפי רשב"ג לא אמר דאם קדם ראשון ומכר מכור אלא להיכא דאמר לו הנותן ואחריך נ) לי לעצמי כמו זו האשה שלא נתן אלא לימי חייו ומשמע דאחרי לימי חייו ומשמע דאחרי

א) נראה דל"ל נטלו אחד. אם ב) מנהם דר לפס להוד. מם יכול ליקח האתרוג ולאוכלו יצא דכדידיה הוא. ב) צ"ל דאמר לו הנותן ואחריך לפלוני דאמר נו הנוטן ושמו . אבל אם אמר לו הנותן לי ליוורי כחו

תחזור דקל שלו לעצמה מי אמר ר' שמעון בן גמליאל

אבל פריש או רמון לא. פירש נקונטרס לא גרסינן לה ויש לפרש בדוחק דוקא דכי יש לנותן אתרוג מלבד אותו שנטל מקבל מתנה ואינו מקפיד אם יאכל הלה את האתרוג אבל אי לית ליה לנותן אלא פריש או רמון לא יצא דמסתמא יקפיד אם יאכל הלה

את האתרוג ודומק: לא החזירו לא יצא. וא"ת אמאי לא יצא אפילו אי מיפק לא נפיק ביה למאי יהביה ניהליה כי כפליה לתנאי והא הוה תנאי ומעשה בדבר אחד ואין זה כתנאי בני גד ובני ראובן כדאמרינן במי שחחוו (גיטין דף עה. ושם) ה"ו גיטך והנייר שלי אינה מגורשת על מנת שהנייר שלי מגורשת ופריך מאי שנא רישה ומחי שנה סיפה חמר רבה משום דהוי מעשה קודם לתנאי ולכך התנאי בטל ומגורשת ופריך רב אדא בר אהבה טעמא דהוי מעשה קודם לתנאי הא לאו הכי לא מכדי כל תנאי גמרינן מתנאי בני גד ובני ראובן מה התם לא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד כו׳ אלא אמר רב אדא בר אהבה משום דהוי תנאי ומעשה בדבר אחדא ומיהו יש לומר דרבא דהכא סבר דלא בעינן תנאי (ו) ומעשה בדבר אחד דהא החם נמי לא בעיב אי נמי רב אדא ס"ל דכל האומר על מנת לאו כאומר מעכשיו דמי ולהכי הוי מעשה ותנאי בדבר אחד שאינו מגרשה אלא כשתחזיר לו הנייר ואיך תתגרש כשהגט בידו ולהכי הוי מעשה ותנאי בדבר אחד ולא חשיב חנאי אבל רבא סבר כל האומר על מנת כאומר מעכשיו דמי ולא הוי תנאי ומעשה בדבר אחד ויכולים המעשה והתנאי להתקיים ומגורשת מיד ואחר כך תקיים התנאיג אי נמי התם כרבי מאיר והכא כרבנן ש: כאו

ילא

ורבי יוחנן אמר

אלא מיפק דכולי עלמא לא פליגי דנפיק ביה ש מכרה או אכלה באנו למחלוקת רבי ורבן שמעון בן גמליאל אמר רבה בר רב הונא אהאחין שקנו אתרוג בתפוסת הבית נמלו אחד מהן ויצא בו אם יכול לאוכלו יצא ואם לאו לא יצא יודוקא דאיכא אתרוג לכל חד וחד (ט אבל פריש או רמון לא שאמר רבא יאתרוג זה נתון לך במתנה ע"מ שתחזירהו לי נטלו ויצא בו החזירו יצא לא החזירו לא יצא קא משמע לן ידמתנה על מנת להחזיר שמה מתנה ההיא איתתא דהוה לה דיקלא בארעא דרב ביבי בר אביי כל אימת דהות אזלא למינוריה הוה קפיד עילוה אקניתיה ניהליה כל שני חייו אזל איהו אקנייה ניהליה לבנו קטן אמר רב הונא בריה דרב יהושע ימשום דאתו ממולאי אמריתו מילי מוליאתא האפילו רשב"ג לא קאמר אלא לאחר אבל לעצמו לא אמר רבא אמר רב נחמן שור זה נתון לך במתנה על מנת שתחזירהו הקרישו והחזירו ה"ז מוקדש ומוחזר אמר ליה רבא לרב נחמן מאי אהדריה (2) אמר ליה ומאי חסריה אלא אמר רב אשי יחזינן אי אמר ליה על מנת שתחזירהו הא אהדריה אי א"ל על מנת שתחזירהו לי מידי דחזי ליה קאמר ליה יאמר רב יהודה אמר שמואל הכותב נכסיו לאחר ואמר הלה אי אפשי בהן קנה ואפילו עומר וצווח קנה אמר רבי אבא בר ממל ולא פליגי

כאו

השותפין שאין יוצא בו כדלקתן דהתם כולהו מיהא הוו שותפין ביחד אבל הכא אינו משועבד לשני כלל כל ימי חיי הראשון: (ד) מכרה או שאכלה. דלרבי לריך לשלם דמי אתרוג לשני ולרבן שמעון אין לשני אלא מה ששייר ראשון ולאשמועינן אתא דכי היכי דפליגי בקרקעות פליגי באתרוג דלרבי יורד הראשון ומוכרו לנאת בו דלפירי יהביה ניהליה והיינו פירותיו ולרבן שמעון אין לו לכתחלה אלא אכילת פירות דהיינו לנאת בו ואם מכר (ה) מכור ומשום דסד"א מכורד) דאפי׳ רבי מודה דלגופו יהביה לראשון דהא ליכא פירות קא משמע לן דליטלו וללאת בו היינו פירות שנתן לראשון והגוף נתן לשני: שקנו אסרוג. ירשו מאביהן או לקחו במעות ירושת אביהן בתפוסת הבית כל זמן שלא חלקו ונטלו אחד מן האחין בלא דעת חבירו ויצא בו רואין אם אין האחין מקפידין זה על זה ויכול לאכלו בלה רשותם כגון שיש חתרוגים הרבה בתפוסת הבית או שימנאו הרבה אתרוגים בעיר או שכבר ילאו ואין לריכין לו עוד: ילא. דקרינא ביה לכם שהרי כולו שלו הוא: ואם לאו לא יצא. דכתיב (ויקרא כג) ולקחתם לכם משלכם שיהא כולו שלו ולא שמקלתו שלו. דאע"ג דדרשינן בשחיטת חולין בפ׳ ראשית הגז (דף קלה: קלו.) בגדיהם הי עריסותיכם וי תרומותיכסי לרבות טלית של שותפין ועיסת השותפין ותבואת השותפין שחייבין בלילית ובחלה ובתרומה ה"ה

דאי מיפק לא נפיק. ראשון לרבי למאי יהביה ניהליה שהרי אין בו

פירות אחרות והגוף אינו יכול למכור ולאכול ולא ניתן לראשון

אלא לקיים בו מצות נטילה ולכם [ויקרא כג] קרינן ביה דאין לשני כח בו כל זמן

שראוי לוה הראשון לנאת בו דהא אחריך קאמר ולא דמי לאתרוג

מוסף רש"י

החזירו יצא. דמתנה על מנת להחזיר מתנה היא והרי תנת נסחור מתנה הים והרי החזירו לו, אבל אם לא החזירו אגלאי מלתא דמעיקרא גזול הוא בידו (טובה מא:) דהוה ליה גזל למפרע (קדושין ליה גזל למפרע (קדושין וו). משום דאתו ממולאי. מהוטעים מבית עלי. דאביי אבוה דרב ביבי מבית עלי אתא וצרה דוב דוב מבי מביע עבי מממ נערובין כה:) או: ממשפחה אומללה, מבים עלי, דאמרינן בפ"ה דר"ה (ית.) אביי ורבא מדבית עלי האמו וירחוח ווו. ועי׳ רשב״ם לקמן קנא.) כרותי ימיס, ולי נראה מנ ברותי ימים, וני נרסה ממונחי גבנונים, בעלי מומין שאינן חיין כשאר בני אדם, לשון שקל מוליא ושדא בנלא (בתובות פה.) או: שהיה ממשפחה רעועה (ב"מ קמ.). אמריתו לעועה (ב"ם קפו). אמריתה מילי מוליאתא. קטועות בלא רגלים (ערובין בה:) או: דברים גבנונים לשון מוליא במוליא, במו"ק (י:) גבשושית (ב"מ קט.) בעלי מומין שאין בהן ממש (לקמן קנא.).

מוסף תוספות

א. פירוש שהתנאי סותר א. פירוש שהתנאי סותר המעשה דאין הגט חל אלא אחר שנתקיים התנאי ואז אין הגט בידה. מוס׳ גיטיו עה: ב. דהא התם בגיטין מפרש רבא הא דקתני הרי זו מגורשת לתנאיה. רמכ"ן. ג. [וכן הכא] המתנה חלה מיד ויצא רו מיד כשירא לידו. תוס' גיטין שס.

רבינו גרשום (המשר)

דמצי זבין והאי דרב ביבי ומצי ובין והאי זוב ביבי נמי לא מצי לאקנויי לבנו דהיא לא סילקה עצמה לגמרי אלא בחייו בלבד: הרי זה מוקדש ומוחזר. רוו הוו כו קו שי המוחדר דאע"ג דמוקדש הוי מוחזר דאין חייב להחזיר לו אחר: בהנאה: אמר ליה ומאי חסריה. שור נתן לו שור חזר לו ולעולם מוקדש וחו לו ולפוס מוקוש ומוחזר הוא: אי א"ל ע"מ שתחזירהו לי מידי דחזי ליה קאמר ליה. והאי לאו ראוי לו שמוקדש הוא וחייב להעמיד לו אחר: ור׳ יוחנן אמר לא קנה. הואיל

נמי אי הוה כתיב הכא פרי עץ הדרכם אפי׳ של שותפות אבל כיון דכתיב לכם צריך שיהא כולו שלו והאי דלא כתיב ולקחת לך היינו למדרש מיניה שתהא לקיחה לכל אחד ואחד כדדרשינן במס' סוכה (דף מא:) ובחורת כהנים [אמור פרק טו]. ומנהג שלנו שנהגו לברך כל הקהל באתרוג אחד דעתנו מסכמת לחת כל אחד במתנה את חלקו לחבירו כדאמרינן גבי רבן גמליאל ור' יהושע במסכת סוכה (שם) ואע"ג דלא פריש כמאן דפריש דמי דלא גרע ממחנה ע"מ להחזיר דלהכי מיהא דעת כל הקהל שוה שינתן לכל אחד עד שיברך עליו ואח"כ יחזיר והני מילי ביו"ט ראשון אבל ביו"ט שני אמרי" מתוך שיוצא בשאול יוצא בגזול. ומה שכתוב בספרים ודוקא אתרוג אבל פריש ורמון לא אריכות פירוש של שוטים הוא ואינו מן הגמרא כן נראה בעיני וכשר: **החוירו יצא**. איגלאי מילתא למפרע דהויא מתנה מעיקרא שהרי קיים עתה תנאי שהמתנה היחה חלויה בחנאי ונתקיים: ואם לאו. אלא מכרו או אכלו לא ילא דאיגלאי מילחא דלא הויא מחנה. ואע"ג דלגבי גיטין קי"ל כר"מ דבעי תנאי כפול כדאמר בפרק מי שאחזו (גיטין דף עה:) אתחין שמואל בגיטא דשכיב מרע כו' הני מילי לענין גיטין וקדושין הוא דבעינן מנאי כפול לכתחלה לרווחא דמילתא דילפינן מתנאי בני גד ובני ראובן מיהא לגבי דיני ממונות לא בעינן תנאי כפול אלא גלויי דעתא בעלמא וכיון דאמר ע"מ שתחזירהו לי ואע"ג דלא כפליה למימר ואם לא תחזירהו לא מהא מתנה אפ"ה לא הוי מתנה אא"כ נתקיים התנאי דהא אפילו היכא דלא פירש כלום ואיכא למיתלי באומדן דעתא אזלינן בתר אומדן דעתא בפירקין לעיל גבי דינים הרבה כגון הכותב נכסיו לאשתו (דף קלא:) ולקמן בפרק מי שמת (דף קמח:) גבי שכיב מרע שכתב כל נכסיו לאחרים וגבי מי ששמע שמת בנו וכתב נכסיו לאחרים ואח״כ בא בנו דאמר בפרק מי שמת (נקמן דף קמו:) דלא הויא מתנה: **אקניסיה ניהליה כל ימי חייו.** דרב ביבי ואחריו יחזור לה וליורשיה: **אקניסיה ניהליה כל ימי חייו.** דרב ביבי ואחריו יחזור לה וליורשיה: **אקניסיה ניהליה כל ימי חייו.** קטן. כרבן שמעון דאמר אין לשני אלא מה ששייר ראשון. ואע"ג דרבן שמעון לכתחלה אסר הני מילי כשאמר לו נותן אחריך לפלוני דבעינן ששתייר לאותו פלוני אחריו קצת אבל הך איתתא כיון דיהבה ליה לגמרי כל ימי חייו ולא פירשה לו לתת אחריו לאדם אחר אלא לעצמו לקורת רוחו של רב ביבי נתכוונה ואפי׳ ליתנו לכתחלה לכל מי שירצה והאי דאקני לבנו קטן היינו כדי שלא תוכל האשה לחזור ולקנות ממנו א"י. לפי שסמוך על שלחנו ויאכל רב ביבי הפירות תחת מזונות בנו. ונראה בעיני דלא גרס לבנו קטן אלא לבנו גרידא וכן כתב בפירושי ר"ח ואגב שיטפא דכתב הכי בגמרא בשאר מקומות כתבו נמי אף בכאן: ממולאי. כדאמר בר"ה (דף יה. ע"ש) רבא ואביי מדבית עלי קאחו ועל שם מקומן נקראו בני עלי ממולאי כדאמר בבראשית רבה בחחלת פרשה נ"ע ואברהם זקן עטרת תפארת שיבה וגו" (משליטון ר"מ אזל לממלא ראה אותם שחורי ראש אמר להם שמא ממשפחת עלי אתם דכתיב ביה ש"א בן וכל מרבית ביתך ימותו אנשים אמרו רבי התפלל עלינו אמר להם לכו וטיפלו ללדקה ואתם זוכין לזקנה כו׳ וה״נ אמר בר״ה (שם) אם יתכפר עון בית עלי בזבח ומנחה וֹש״א גן בזבח ומנחה הוא דאין מתכפר אבל מתכפר בתורה ובגמ״ח: אמריסו מילי מוליאסא. דברים כרותים שאין בהם ממש לשון ימל קלירו (איוב יח) א"נ כגון מוליא במוליא בחזקת הבתים (לעיל דף נד.) גבשושיות כלומר דברים בעלי מומין. ועל שם מקומם מגדפם כדכתיב בתי אכזיב לאכזב ועקרון תעקר (מיכה א): אפי' רבן שמעון לא קאמר. דמה שמכר ראשון הוי מכור אלא כשאמר נכסי לך ואחריך לאחר אבל כשאמר ואחריך לעצמי כי הך איתחא דלא אהניתיה לך אלא לימי חייך ורוצה היא שאחריך יחזור לה אפילו רשב"ג מודה דלא אקנייה לך אלא פירות ומאי דאקנית לברך לא אהני מידי ימי חייך: אמר רבא אמר רב נחמן שור זה כו'. נראה בעיני דמקמי הא עובדא דרב ביבי גרס לה דדמיא אלא לפירות כל להך דאמר רבא אתרוג זה נתון לך במתנה ע"מ שתחזירהו לי שור זה נתון לך במתנה עד זמן פלוני לעשות בו מלאכתך: על מנח שסחזירהו לי. אחר הומן: הרי זה מוקדש ומוחור. כלומר הרי זה מוקדש שהרי מוחזר הוא ונחקיים התנאי דאיגלאי מילתא דהויא מתנה למפרע. ונראה בעיני דאם מת בתוך הזמן דפטור מלשלם דלא הוה שואל להתחייב באונסין ואף לא שומר להתחייב בגניבה ואבידה אלא מקבל מתנה הוא ולא נתחייב אלא בפשיעה: **מאי אהדריה**. ע"מ שתחזירהו לי קאמר ליה שיהא חזרתו לעצמו אבל כיון שהקדישו אין זו כי אם חורה להקדש: ה"ג הכותב נכסיו לאחר. ולא גרס כל: קנה ואפי' עומד ולווח. איני חפץ במתנה זו וטעמא מפרש לקמיה: